

Yeni Sermaye Hareketleri Genelgesi İle Getirilen Düzenlemeler

Özet

25 Ocak 2018 tarihli ve 30312 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu’nun “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar’da Değişiklik Yapılmasına Dair Karar”ı (“32 Sayılı Karar”) ve Hazine Müsteşarlığı’nın “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ”i (“İlgili Tebliğ”) ile döviz kredilerine ilişkin bir takım düzenlemeler yapılmış ve söz konusu düzenlemeler 2 Mayıs 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bahse konu düzenlemelerle getirilen başlıca değişiklikler 26 Ocak 2018 tarihli bültenimizde¹ (“Bültenimiz”) özetlenmişti.

Reel sektörün döviz riskinin azaltılması amacıyla yapılan söz konusu düzenlemelere ek olarak, 2 Mayıs 2018 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası’nca yeni Sermaye Hareketleri Genelgesi (“Genelge”) yayımlandı. Bu yeni Genelge ile – ilk göze çarpan düzenleme olarak- döviz geliri olma şartı aranmaksızın yurtdışından döviz kredisi alınabilecek hallerde üç yeni husus eklendi ve döviz kredisi kullanım esaslarına ilişkin detaylar belirlendi.

Genelge ile getirilen başlıca değişiklikler aşağıda özetlenmektedir:

Döviz gelirlerinin kapsamı netleştirilmiştir:

Genelge ile döviz kredisi kullanma limitinde dikkate alınan döviz gelirlerinin kapsamı netleştirilmiş olup, hangi gelirlerin bu kapsama girdiği ile ilgili açıklamalar getirilmiştir.

Bu kapsamda, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerden elde edilen gelirler hariç olmak üzere, Türkiye’de yerleşik kişilerden elde edilen dövizlerin döviz geliri olarak dikkate alınmayacağı düzenlenmiştir. Fakat yurt dışında yerleşik kişilerden elde edilen TL cinsinden ihracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler, döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlere ilişkin gelirler döviz gelirleri kapsamında değerlendirilecektir. Bununla birlikte, Bakanlık’ın gelirleri döviz gelirlerine dâhil edilecek diğer ticari faaliyetleri belirleme yetkisi bulunmaktadır.

Döviz geliri olma şartı aranmayan haller genişletilmiştir:

Döviz kredisi kullanılması açısından döviz geliri olma şartı aranmayan hallerin genişletilmesi konusunda Bakanlık’a verilen yetki kapsamında, Bakanlık döviz kredisi kullanma engeline yeni istisnalar getirmiştir. Genelge ile 32 Sayılı Karar’da düzenlenen ve Bültenimizde yer verdiğimiz söz konusu istisnalara aşağıdaki haller eklenmiştir.

- 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun çerçevesinde, devletin alım garantisi kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin yatırımların finansmanında kullanılmak üzere Türkiye’de yerleşik kişilerin kullanacakları döviz kredileri.

¹ <https://www.gsg hukuk.com/tr/yayinlar/duyurular/finans-duyurulari/doviz-kredilerine-iliskin-esaslarda-degisiklik-vapilmasina-dair-karar-ve-teblig-gsg-hukuk-finans-duyurusu-ocak-2018.pdf>

- 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun kapsamındaki ihaleler ile bedeli döviz olarak belirlenen kamu ihalelerini kazanan Türkiye'de yerleşik kişilerin kullanacakları döviz kredileri.
- Yeni bir şirket payı alımı amacıyla kurulan ve bu amacı gerçekleştirmek haricinde herhangi bir faaliyeti olmayan Türkiye'de yerleşik kişilerin (özel amaçlı şirketlerin) kullanacakları döviz kredileri. (Bu çerçevede yapılacak kredi kullanımlarında, söz konusu pay alımına ilişkin sözleşmelerin taraflar, konu, tutar, tarih ve imza sayfalarının asıllarının aracı bankaya ibraz edilmesi şartı getirilmiş olup, aracılık edilecek kredi tutarının alımı öngörülen şirket paylarına ilişkin toplam tutarı geçmeyeceği düzenlenmiştir.)

Yatırım teşvik belgesi kapsamında kullanılacak kredilerde tutar limitine yer verilmiştir:

Döviz geliri olma şartı aranmayan haller arasında yer alan yatırım teşvik belgesi kapsamında kullanılan kredilerde kredi limitinin, yatırım teşvik belgesinde belirtilen yabancı kaynak tutarı ile sınırlı olduğu düzenlenmiştir. Yatırım teşvik belgesinde belirtilen kredi tutarının döviz karşılığının hesaplanmasında, kredi kullanım tarihindeki TCMB döviz satış kurunun esas alınacağı hükmüne yer verilmiştir.

Döviz gelirlerinin beyanına ilişkin esaslar belirlenmiştir:

Genelge ile firma bazında (aynı grup veya holding bünyesinde bulunan firmalar dahil) döviz geliri beyanı şartı getirilmiştir. Bu kapsamda, döviz gelirlerine dayalı kredi kullanacak firmalara son 3 mali yılın döviz gelirlerinin tevsiki amacıyla aşağıdaki belgelerin ilgili bankalara ve finans kuruluşlarına ibraz edilmesi zorunluluğu getirilmiştir:

1. Son 3 yıla ait konsolide olmayan finansal tablolar esas alınarak SMMM veya YMM tarafından hazırlanan ve onaylanan bir rapor.
2. Genelge'nin 2 no'lu ekinde yer alan Döviz Gelirleri Beyan Formu.

Yeniden yapılandırma işlemlerine ilişkin açıklama getirilmiştir:

Genelge ile yeniden yapılandırma işlemlerinin 32 Sayılı Karar'ın uygulanması bakımından "yenileme" olarak değerlendirilmeyeceği, ancak döviz endeksli kredilerin yapılandırılmasının tekrar döviz endeksli olarak yapılamayacağı düzenlenmiştir.

Bankaların uyum kontrolü yükümlülüğü detaylandırılmıştır:

Kredi kullanımına aracılık eden Türk bankaların, yurt dışından kullanılan kredilerin 32 Sayılı Karar ve Genelge'de yer alan genel kurallara uyumunu kontrol etme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu kapsamda, Genelge ile firma hesabına transfer edilen 50.000 ABD doları veya üzerindeki transfer sebebi belirlenemeyen tüm döviz tutarlarının kredi olup olmadığının tespiti amacıyla ilgili firmadan yazılı beyan alınacağı düzenlenmiştir. Söz konusu yazılı beyanın yanıltıcı olduğunun tespiti halinde ise Hazine Müsteşarlığı'na bildirim yükümlülüğü getirilmiştir. Bununla beraber, ilgili bankanın, nezdinde bulunan Türkiye'de yerleşik kişilere ait döviz tevdiat hesaplarına yurt dışından gönderilen bedellere ilişkin SWIFT mesajlarını bu bakış açısıyla kontrol etme ve söz konusu bedelin "kredi" olduğuna dair bir ibare bulunup bulunmadığı tespit etme yükümlülüğüne yer verilmiştir.

Ayrıca, Genelge’de, Türkiye’de yerleşik kişiler tarafından kendisine kredi sözleşmesi ile geri ödeme planının bir örneği ibraz edilmiş ilgili aracı bankanın kredinin geri ödenip ödenmediğini izlemekle de yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Genelge ile Türkiye’de yerleşik kişilerce kullanılan tüm döviz kredileri ve firmalarca yapılan döviz geliri beyanlarına ilişkin olarak kredi kullandıran veya kredi kullanımına aracılık eden banka ve finansal kuruluşlara Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi’ne bildirimde bulunma yükümlülüğü getirilmiştir.

Muhtemel döviz gelirlerine dayalı olarak kullanılacak kredilere ilişkin düzenlemeler getirilmiştir:

Genelge ile döviz geliri olma şartı aranmayan (döviz kredisi kullanma yasağı istisnaları kapsamındaki) haller arasında yer alan "*muhtemel döviz gelirleri*"ne ilişkin istisna² ile ilgili detaylı esaslara yer verilmiştir.

Bu kapsamda, ilgili istisna hükmüne dayalı olarak döviz kredisi kullanacak firma tarafından son üç mali yılda döviz gelirinin olmadığına kredi kullanımına aracılık eden bankaya beyan edilmesi şartı getirilmiştir.

Genelge’de muhtemel döviz gelirlerinin hangi belgelerle tevsik edilebileceği düzenlenmiştir. Söz konusu döviz kredilerinin vadesinin en fazla 24 ay (muhtemel döviz geliri olarak VRHİB veya DİİB’deki faaliyet tutarının beyan edildiği durumlarda ise en çok belge süresi kadar) olabileceği belirtilmiş olup, en az kredi tutarı kadar muhtemel döviz gelirinin, kredi kullanım tarihinden itibaren 24 ay içerisinde elde edildiğinin aracı bankaya belgelenmesi zorunluluğuna yer verilmiştir. Muhtemel döviz gelirlerine dayalı olarak döviz kredisi kullanan bir firma, takip eden 3 mali yıl boyunca bu kapsamda döviz kredisi kullanamayacaktır.

Yurt dışından alınan kredilerin yurt içine aktarımına ilişkin esaslara yer verilmiştir:

Genelge’de Türkiye’deki yerleşik kişiler tarafından yurtdışından kullanılan döviz kredilerinin aracı banka vasıtasıyla Türkiye’ye gönderilmesine ilişkin esaslar ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. Bu çerçevede, böyle bir kredinin, kreditor banka nezdinde kredi borçlusu adına açılan bir hesaba ödenmesi, ardından bu hesaptan Türkiye’deki aracı bankaya gönderilmesi durumunun Türkiye’deki bankalar aracılığıyla kullanılan kredi olarak değerlendirilebileceği düzenlenmiştir. Ancak bunun için, kreditor den alınacak, kredinin kredi borçlusu adına açılan bir hesaba aktarıldığına ilişkin yazının aracı bankaya ibrazı gerekmektedir.

Bankalar dışında bir firmanın döviz kredisi kullandıramayacağı hususu açıkça belirtilmiştir:

Genelge’de Türkiye’de yerleşik kişilerin, yalnızca bankalardan ve finansal kuruluşlardan döviz kredisi kullanabilecekleri açıkça ifade edilmiş olup, bir firmanın başka bir firmaya döviz kredisi kullandırmasının mümkün olmadığı hüküm altına alınmıştır. Bununla beraber, bankalar ve finansal kuruluşlar, köprü kredi ve benzeri uygulamalarla söz konusu kuralı ihlal eden firmaları Hazine Müsteşarlığı’na bildirmekle yükümlü tutulmuştur.

² Genelge madde 21/1-e uyarınca ve madde 40/1-f uyarınca; "*ihracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlere ilişkin bağlantıların ve muhtemel döviz gelirlerini tevsik etmek kaydıyla, son üç mali yılda döviz geliri olmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin tevsik ettikleri muhtemel döviz gelirleri toplamını aşmayacak şekilde kullanacakları döviz kredileri*"nde döviz geliri şartına bağlı olmaksızın döviz kredisi kullanılabilir.

Yurda getirilmeden kullanılan kredilerin geri ödemelerinin yurt dışından yapılması halinde bu tutarlar ilgili düzenlemelerin kapsamı dışında tutulmuştur:

Genelge uyarınca, Türkiye'ye getirilmeden kullanılacak krediler açısından, bu kredilerin geri ödemesinin Türkiye'deki bir banka aracılığıyla yapılması halinde, henüz geri ödemesi yapılmamış tutarlar firmanın kredi bakiyesine dâhil edilir. Ancak, ilgili firmanın kredi geri ödemesinin bir kısmını doğrudan yurt dışındaki kaynakları ile gerçekleştirdiğini belgelemesi durumunda, bu tutar kredi bakiyesine eklenmez ve dolayısıyla döviz kredisi kullanımı ile ilgili bahse konu düzenlemelere tabi olmaz.

Yurt içinden rotatif kredi kullanımına ilişkin esaslar belirlenmiştir:

Genelge'de rotatif kredi yasağının yurt içinden kullanılan döviz kredileri için geçerli olmadığı açık bir şekilde düzenlenmiş olup, yurt içinden kullanılacak rotatif krediler için esaslar belirlenmiştir.

Öte yandan, Genelge'de Türkiye'de yerleşik kişilerce yurt dışındaki ilişkili şirketlere (pay sahibi olduğu ortaklıklara, ana şirkete ve grup şirketlerine) rotatif kredi kullandırılmayacağı hususu açıkça düzenlenmiştir.

Finansal kuruluşlarca sağlanan fonlara ilişkin esaslar düzenlenmiştir:**Faktoring işlemleri açısından:**

- İhracat ve transit ticaret işlemleri dışındaki işlemlere ilişkin gayrikabili rücu faktoring işlemleri yoluyla firmalara döviz üzerinden kullandırılan fonlar döviz kredisi olarak değerlendirilmez;
- İhracat ve transit ticaret işlemleri dışındaki işlemlere ilişkin gayrikabili rücu faktoring işlemleri yoluyla firmalara döviz üzerinden kullandırılan fonlar döviz kredisi olarak değerlendirilmez; ve
- Kabili rücu işlemler döviz kredisi olarak değerlendirilir

Finansal kiralama işlemleri açısından:

- Döviz üzerinden finansal kiralama işlemlerinde ilgili firmanın döviz gelirine bakılmaz;
- Döviz üzerinden belirlenen finansal kiralama işlemlerine ilişkin tutarlar kredi bakiyesine dâhil edilir

denilmiştir.

Gayrinakdi kredilerin döviz kredisine ilişkin kısıtlamalara tabi olmadığı açıklanmıştır:

Genelge'de gayrinakdi kredilerin 32 Sayılı Karar kapsamındaki döviz kredisi hükümlerine tabi olmadığı düzenlenmiş, ancak gayrinakdi kredilerin nakdi krediye dönüşmeleri durumunda döviz kredilerine ilişkin esaslara tabi olacakları belirtilmiştir.

Holding şirketi veya bünyesindeki şirketlere özel hükümler getirilmiştir:

Genelge uyarınca, Holding şirketi veya bünyesindeki şirketlerin kredi bakiyeleri ve döviz gelirleri hesaplanırken, tüm şirketlerin kredi bakiyeleri ve döviz gelirleri toplamı dikkate alınır. Söz konusu şirketler tarafından döviz kredisi kullanılırken, holding bünyesinde faaliyet gösterildiğine ilişkin tevsik edici belgeler, holding ve bünyesindeki tüm şirketleri belirten şirketin yazılı beyanı ile birlikte kredi kullandıran veya kredi kullanımına aracılık eden banka ve finansal kuruluşlara ibraz edilir. Ayrıca kredi kullandıran veya kredi kullanımına aracılık eden banka ve finansal kuruluşlarca holding ve bünyesindeki tüm şirketlerin kredi bakiyelerinin, Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezindeki kayıtlardan kontrol edilerek toplamı alınır.

Umurcan Gago, LL.M.

Ortak, Avukat

T: +90 (212) 326 6472

umurcan.gago@gsg hukuk.com

Alper Onar, LL.M.

Kıdemli Müdür, Avukat

T: +90 (212) 326 6311

alper.onar@gsg hukuk.com

Pınar Tatar, LL.M.

Müdür, Avukat

T: +90 (212) 326 6671

pinar.karamahmutoglu@gsg hukuk.com